

ANTİKÇAĞ'DA ZIRHLI SAVAŞ MAKİNELERİ: ASSUR ORDUSUNDA TANK*

Armoured War Wagons in Ancient Age: The First Ancient Tank in Assyrian Army

Selim PULLU**

ÖZET

Zırhlı savaş arabalarının savaş alanlarındaki önemi kuşku götürmeyecek oranda büyüktür. Günümüzdeki anlamıyla zırhlı savaş arabaları, I. Dünya Savaşından itibaren kullanılmıştır, ancak en büyük teknolojik ve stratejik atılımını II. Dünya Savaşı ve sonrasında ortaya koymuştur. Modern orduların içerisinde özel gruplar halinde mevcut bulunan zırhlı savaş arabaları (Tanklar) kendilerine özgü stratejik ve lojistik alt birimler halinde görev yapmaktadırlar.

Savaş alanında, savaşın gidişatını ve kaderini değiştirebilecek kadar büyük bir güce ve potansiyele sahip olan bu araçlar, antik dünyanın en güçlü ordularında, temel görevi aynı olmak koşuluyla farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadırlar. Bu konuda bize en çok bilgi veren malzeme ise o döneme ait yazılı kaynaklar ve özellikle kabartmalardır.

Anahtar kelimeler: Eskiçağ, Assur, zırhlı, kuşatma, tank

ABSTRACT

The armoured war wagon in another words thank, is one of the most important instrument of the warfare in modern world.

As far as we had known, one of the first tanks has built in England at I. World War. However, in archaeological researches and excavations showed us one of the earliest armoured vehicles was build by Assyrian army as early as 9.th century B.C which can be considered as tank for its use in war field.

In this paper, I aimed to show the use of first armoured vehicles in Assyrian Army and the main similarities of the modern successors that has been used nowadays.

Key words: Ancient, Age Assur, armoured, siege, tank

***

GİRİŞ

Yeni Assur İmparatorluğu'nun savaş mekanizması özellikle II. Assurnasirpal (M.Ö. 884 – 859) zamanında belirmeye ve etkili bir sisteme sahip olmaya başlamıştır. Özellikle Assur'un merkezi toprakları etrafında bir güvenlik çemberi oluşturmak için kuzeye, doğuya ve güneye sistematik seferler düzenlenmiştir. (Healy, 2006: 6; Smith, 1925: 33; Roux 1992:

* Bu makale İstanbul Üniversitesi Tarih Araştırma Merkezi'nin düzenlediği sempozyumda bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

288)Bu seferler sonucunda hem stratejik hem de ekonomik olarak güçlü Assur İmparatorluğu'nun temelleri atılmıştır.

M.Ö. 9 yüzyıl krallarından olan II. Assurnasirpal'in kendisi iyi bir komutan olduğu kadar zalim bir hükümdardı. Ayrıca Güney Habur'daki, Bit Halupe şehrindeki isyanı bastırmak için yaz ortasında 50 derece sıcakta 400 km yol kat etmeyi göze alabilecek kadar da hırslı bir liderdi. Sonuçta isyan çıkaran şehirdeki asilerin bir kısmının derisi yüzülmüş, bir kısmının kafası, burnu, kulakları parmakları kesilmiş, gözleri oyulmuş ya da canlı canlı yakılmışlardı (Healy, 2006: 8). Bu tür tasvirlerin detaylı olması Assur'un devlet politikasını yansıtması açısından önemlidir.

Demirçağı'nda güçlü Assur ordusunun gücünü aldığı iki önemli unsur mevcuttu bunlardan birincisi ordunun lideri olan merkezi otorite yani kral, diğeri de güçlü bir haber alma teşkilatıydı. Öyle ki başka ülkelerde bulunan Assur valileri, memurları ya da elçileri asıl görevlerinin yanı sıra buldukları bölgelerdeki askeri ve ekonomik durum hakkında başkente düzenli raporlar göndermekle yükümlüydüler. Kil tablet halinde olan bu belgeler günümüzde bilim dünyasına kazandırılmış durumdadırlar (Smith, 1925: 101). Bunun yanı sıra Assur'un üstün olan özellikleri arasında iyi organize edilmiş hızlı habercilerini de sayabiliriz (Roux, 1962: 348).

Ordu'nun ve istihbaratın güçlü olması zafer için her zaman yeterli değildi. Eskiçağ'da güçlü şehirler kuruldukça bunları istila etmenin zorluğu karşısında yeni araçlar ve yöntemler bulma gerekliliği ortaya çıkmıştı. Bu müstahkem şehirleri almak için gerekli olan savaş makinelerinin eskiçağ ordularında var olduğunu bilmekteyiz. Helenistik ve Roma döneminde kuşatma makinelerinin geliştiğini ve buna bağlı olarak şehirlerin etrafındaki surların da yükseltildiğini biliyoruz (Akarca, 1998: 42). Aynı dönemlerde Pers Kralı III. Dareos Kodommanos'un ordusunda da filler ve tekerlekleri mahmuzlu savaş arabaları bulunduğunu ve Büyük İskender ile yaptığı Gaugamela savaşında, bu savaş arabalarının mahmuzlarıyla Grek ordusu'nun Phalanxını hedef aldığını da bilmekteyiz (Hammond, 1986: 617). Nitekim tırpanlı arabalar üç grup halinde Pers ordusunun ön kısmına yerleştirilmişlerdir (Hammond, 1986: 616).

Oysa bu tür savaş ve kuşatma araçlarının daha erken örnekleri bugünkü görevlerine yakın bir şekilde tasarılmış olarak ilk kez Assur Krallığında kullanılmıştır. Bu tür savaş aletleri kuşkusuz çağının "tank"ı olarak niteleyebileceğimiz makinelerdi. Bu dönemde 4–6 metre uzunluğunda ve 2–3 metre yüksekliğinde olan bu araçların üzeri dikdörtgen biçimli sazdan yapılmış plakalarla kaplanmış haldedir. Aracın iç kısmında, namluyu bir sarkaç gibi hareket ettiren halatlar bulunmaktadır. Taret olarak nitelendirilebileceğimiz üst kısımdaki askerler buradaki pencerelerden hem savaşın gidişatını izlerler hem de kendilerini korurdu. Ayrıca düşmana karşı saldırıda bulunabilirlerdi. Erken dönemde namlunun ucundaki mahmuz, kürek ya da balta biçimindedir. Bu kısım, kerpiç veya taş blokların arasına

yeterince girdiği takdirde sağa sola oynatılmak suretiyle buradaki kütleleri yerlerinden oynatarak duvarda bir gedik açmaktadır (Lev.1).

Assur ordusundaki gedik açıcı koçbaşları, tekerlekli platformlar ile ok ve mızraklara karşı korumalı araçlar gibi çağının ötesinde birçok savaş makinesi vardı. Bu savaş makinelerinden kurtulmayı başarabilen Kudüs ve Urartu başkenti Van gibi birkaç güçlü şehir o dönemde var olabilmişti (Smith, 1925: 100). Assur için Suriye ve Mısır her zaman için Doğu Anadolu'dan daha cazip bir hedef konumundaydı. Çünkü bu şehirlerin coğrafyaları Assur ordusu ve onun silahları için daha elverişliydi (Grayson, 1987: 134) (Lev.2).

III. Salmanassar döneminde araçlar fazla bir gelişme kaydedememişlerse de genellikle küt ya da domuz burunlu ve daha alçak profilli bir yapı sergilemişlerdir. Dört veya altı tekerleğe sahip olan bu araçların her tekerleğinde tıpkı savaş arabalarında olduğu gibi altı kol vardır. Bu dönemde araçlar biçim olarak kabaca tekerlekli biberona benzemektedirler (Lev.3).

Zırhlı savaş ve kuşatma araçları, Assur Kralı III. Tiglathpileser (M.Ö. 746 – 727 ve ardılı II. Sargon'un (M.Ö. 722–705) civar ülkelere yaptığı keşif ve askeri seferlerde de kullanılmış ve kazanılan zaferlerde ne kadar büyük bir rolü olduğu Assur yapılarındaki kabartmalarda da, detaylı bir şekilde işlenmiştir (Smith, 1925: 99).

Assur kralı III. Tiglathpileser hükümdarlığı zamanında daimi orduyu kurumsallaştırmıştır. Bu kral orduyu Kisir sharruti (Ayakta Duran) olarak adlandırdığı forma dönüştürerek, özellikle imparatorluğun dış sınırlarından getirilen paralı askerleri bu gruba dâhil etmiştir (Roux, 1992: 307; Frankfort, 1970: 159 vd.).

III. Tiglathpileser dönemi, Assur imparatorluğunun içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi karışıklıktan çıkarak yeniden yapılanma ve yeniden doğma dönemi olarak değerlendirilebilir. İmparatorluk sınırlarını genişletmek ve içte ve dışta düşmanlara gözdağı vermek için iyi bir ekonomi ve orduya sahip olmanın önemini kavramış olan III. Tiglathpileser; önce Assur'a bağlı vasal krallıklardan toplanan gelirleri artırma yoluna gitmiştir. Bu sayede gereksiz yere kendisini ve ordusunu meşgul edecek olan topraklardan uzak durarak asıl tehdit oluşturabilecek düşmanları üzerine odaklanmayı tercih etmiştir (Roux, 1992: 287; Mieroop, 2004: 289).

Assur toprakları genişledikçe bu toprakları işleyecek ve hasat yapabilecek insan gücüne de ihtiyaç duyulmaktaydı. Zira Assur devletinin ekonomisi tarıma dayanmasına karşın insanların ekim ve hasat zamanları dışında orduda bulunup savaşa gitmeleri gerekmektedir. Bu durum sağlıklı ve sürekli bir ordu gücünün olmaması demektir.

III. Tiglathpileser zamanında söz konusu “*sezonluk ordu*” yerine daimi ve ülkenin her yerine her an hareket edebilecek bir profesyonel ordu. Kuruldu.

Bu orduda çok sayıda yabancı asker olmasına rağmen komutan ya da idareci kadrosu Assurlulardan oluşmaktaydı (Healy, 2006: 19).

III. Tiglatpileser'in oluşturduğu bu yıkıcı güç iki ana bölüme ayrılmasıyla dikkat çekmektedir. Bunlardan birisi süvariler diğeri ise savaş arabaları yani savaş araçlarının oluşturduğu bölümdür. Ordudaki sistemin ise 1000– 500 – 100 olarak, “*onluk sistem*”e göre olduğunu bilmekteyiz (Roux, 1992: 100).

III. Tiglatpileser döneminde daha üstün bir yapıya sahip olan zırhlı araçlar, dört tekerlek üzerinde hareket etmekte ve namlusunun ucunda ağır demirden bir mızrak ucu monte edilmiş halde görülmektedir. Ön tarafında bir miktar bombe verilmiş olan araç, bu sayede düşman savunmasından askerleri koruyabilmektedir. Askerler alt katta çömelmiş bir vaziyette aracı ileri ve geri hareket ettirmektedirler (Lev. 4).

II. Sargon döneminde temel yapı itibariyle biçim Tiglatpileser dönemine sadık kalmıştır. Ancak bu dönemde taktik açısından değişiklik yapılarak bir noktaya birden fazla şahmerdanla sardırarak çabuk sonuç alma yöntemine gidildiğini anlamaktayız.

Assur ordusunda yer alan zırhlı savaş araçlarını kabaca iki grupta inceleyebiliriz:

Savaş Arabaları:

Assur Ordusunun kalbi olan kuvvet savaş arabalarıdır. Assur kralları arasında II. Assurnasirpal ile Assurbanipal arasında geçen üç yüz yıllık bir dönemde savaş arabaları gelişim göstererek ihtiyaçlara daha uygun bir hale getirilmiştir. Buna göre 2 adam 2-3 atın mevcut olduğu bir modelden; 4 adam ve 4 atın çektiği daha hızlı ve fonksiyonel olan bir modele geçilmiştir. Burada, genellikle tekerleklerinde merkezden çembere doğru uzanan 8 kol bulunmaktadır. Bu araçlar savaşın stratejik açıdan gidişatını hızla değiştirebilen araçlardır. Tekerlek sayıları iki adettir ve ahşap çemberinin yere temas eden dış yüzeyi demir bir koruyucu çember ile kaplanmıştır. Bu şekilde savaş alanındaki yüksek hızlara ve engebeli arazi koşullarına karşı koruma elde edilmeye çalışılmıştır.

Araç personeli olan ekip üyelerinden bir kişi arabayı sürerken, diğer ikisi ok atmakta ve sonuncusu da arkadaşlarına elindeki kalkanla koruma sağlamaya çalışmaktadır. Bu sayede bir savaş arabasında her biri farklı görevlerde ustalaşmış bir ekip olduğunu anlamaktayız.

Kuşatma Makineleri:

Düzenli ordunun ihtiyacı olan bir diğer savaş aracı ise kuşatma makineleri idi. Bu da ordunun savaş araçları kategorisinde değerlendirebileceğimiz araçtır. Bunlar, muhkem şehirlerle savaşırken şehirlerin savunmasını kırmak ve en az kayıpla savaşı kazanmak için tasarlanmışlardır. Ne var ki kuşatma savaşları Assur'lular tarafından aslında

pek tercih edilen bir savaş yöntemi olmamıştır. Zira savunması güçlü olan belli başlı şehirlerin kuşatmasının yıllarca sürdüğü kaynaklardan bilinmektedir.

Söz konusu şehirlerden bazıları: Babil, Kudüs, Samaria, Arpad gibi Ön Asya dünyası'nın güçlü şehirleridir. Bu kuşatma çalışmaları ve kullanılan makineler, Assur kabartmalarında çok net bir biçimde görülebilmektedir. Kuşatma makinelerinin tasvirlerinden anlaşıldığına göre tasarım ve işlev konusunda Assur İmparatorluğu oldukça ileri bir durumdadır. Assur'un son büyük kralı Assurbanipal'in zamanında ise kuşatma yapılan şehirlerin tasvirinde bu tür araçların görünmemesi dikkat çekmektedir.

Kaynaklardan ve tasvirlerden anlaşıldığına göre Assur'lular kuşatma yaparken çok planlı çalışmaktaydılar. Bu konuda kuşatma yapılacak şehrin doğası ile müstahkemlik derecesi kuşatmanın temel stratejisini belirlemekteydi.

Genelde bu çağda şehirler doğal bir korunma sağlamak için yüksek yerlere yapıldığından (eğer coğrafya uygunsuzsa) bir veya iki tarafı surlarla sağlamlaştırılıp, varsa nehir ve akarsu desteğiyle de korunaklı bir hale getirilmeye çalışılmışlardır. Genellikle bu tür şehirleri ele geçirmek isteyen düşmanlar için en iyi savaş taktiği yöntemi, kenti kuşatmak onu savaş ve hastalığa terk etmektir.

Sanherib'in M.Ö. 701'de yaptığı Lacish kuşatması, böyle bir kuşatmaya örnek olarak gösterilebilir bir kuşatmadır. Bu kuşatma sırasında rampalar eğimli şehrin sur duvarlarına doğru fırlatılır, daha sonra üzeri hayvan derileriyle kaplanmış tahta bir iskelete sahip olan kuşatma makineleri tekerlekler üzerinde itilerek duvarlara yanaştırılır. Makineleri kaplayan hayvan derisi bitişme noktalarından perçinlenmiştir. Bu sayede kaleden veya kuşatılan şehirden atılacak olan ok ve mızraklara karşı koruma sağlanır. Zira kuşatma makinesinin arkasında yer alan ve ellerinde kalkanlar ile kendilerini koruyan Assur okçuları da bu sırada sur duvarlarına saldırı yapmaktadırlar. (Hawkes, 1994: 204; Luckenbill, 1926/27: II-489). Musevilere göre Assur, "Tanrı'nın sopası" konumundadır (Isaiah, 10: 5-6; Lambert, 1974: 104) (Lev. 5).

Eski Ahit'te Assur gücünü yansıtan satırlar bu konuda bize somut tasvirler çizmiştir. Buna göre aşağıdaki bölümlerde şu ifadeler geçmektedir.

Ezekiel 21: 22 *Kütük yerleştirmek, öldür buyruğunu vermek, savaş naraları atmak, kapılara kütük yerleştirmek, toprak rampalar oluşturmak, kuşatma duvarları yapmak için sağ elinde Yeruşalim'i gösteren ok olacak.*

Ezekiel 26: 8 *Sur'a bağlı kıyı kentlerinde yaşayanları kılıçtan geçirecek, size karşı kuşatma duvarları, toprak rampalar yapacak, kalkanını size karşı kaldıracak.*

Ezekiel 26: 9 *Duvarlarınıza gedik açmak için kütükler yerleştirecek, silahlarıyla kulelerinizi yıkacak.*

Krallar II: 18.13 Hizkiya'nın krallığının on dördüncü yılında Assur Kralı Sanherib, Yahuda'nın bütün surlu kentlerine saldırarak onları ele geçirdi.

Ezekiel 26: 10 Sayısız atının çıkardığı toz sizi örtecek. Duvarlarında gedik açılmış bir kente girer gibi kent kapularınızdan girdiğinde, atlıların, tekerleklerin, savaş arabalarının gürültüsünden duvarlarınız sarsılacak.

Ezekiel 26: 11 Atlarının turnakları bütün sokaklarınızı çiğneyecek. Halkınız kılıçtan geçirilecek, güçlü sütunlarınız devrilecek

Isaiah 10: 5 – 6 “Vay haline Assur, öfkemin değneği! Elindeki sopa benim gazabımdır. Assur'u tanrısız ulusa karşı salacağım, Soyup yağma etmeleri, Sokaktaki çamur gibi onları çiğnemeleri, öfkelenmişim halkın üzerine yürümeleri için buyruk vereceğim.”

Isaiah 22: 9 Davut Kenti'nin duvarlarında Çok sayıda gedik olduğunu gördünüz, Aşağı Havuz'da su depoladınız,

Isaiah 37: 11 – 13 Assur krallarının bütün ülkelere neler yaptığını, onları nasıl yerle bir ettiğini duymuşsundur. Sen kurtulacağını mı sanıyorsun?

Zırhlı savaş araçlarının önemli noktası makineyi düşman şehrin sur duvarlarına tahribat yapabilecek kadar yaklaştırabilmektir. Zira Makinenin önünde bulunan silindirik tomruktan imal edilmiş namlu gövdesinin ucuna monte edilmiş olan demirden mızrak ucu bu şekilde kale duvarlarına hasar verebilmektedir. Makineyi, savunma yapan kentin saldırısından korumak için, bir Assur askeri, elindeki kepçe ile atılan okları ve ateşleri toplamakla görevlendirilmiştir.

Sanherib döneminde zırhlı araçlar yani tanklar en mükemmel ve son halini almıştır. Bu dönemde kuşatma makinelerinde, namlunun boyu uzatılmış ve yine ucuna ağır bir demir mızrak ucu monte edilmiş haldedir. Aracın kolay sökülüp takılabilmesi için çeşitli kompartımanlar halinde tasarlanmıştır. Yani araçta hareket edebilen birçok parçadan oluşmuş bir sistem görülmektedir. Ahşap iskeletin üzeri yine birbirlerine perçinlenmiş olan işlenmiş hayvan derileriyle kaplanmıştır. Bu kalın deri aracın zırhını oluşturmaktadır. Assur askerlerinden biri ise karşı derileri sulayarak olası yangın ihtimaline karşı önlem almaktadır.

Assur ordusu, kara makinelerinin yanı sıra su üzerinde giden kuşatma makineleri de inşa etmişler ve genellikle bunları, şehrin eğer varsa nehir tarafında kalan sur duvarları karşısına konumlandırarak, surlara ok fırlatmışlardır (Frankfort, 1970: 158). Bu taktikle karadan ilerleyen kuşatma makinelerinin yani asıl vurucu Assur gücünün üzerinden, şehirlerini savunan askerlerin baskısını bir miktar azaltmışlardır. Bütün bu zamanın ileri tekniklerine göre yapılmış olan kuşatma makinelerinin etkili sonuçlarına rağmen aslında bu makineler her iki tarafa da oldukça kayıp vermiştir. Nitekim Lachish (Kudüs yakınları) kentinde ortaya çıkarılmış bir toplu

mezrada yaklaşık 1500 Assur askerinin cesedi bulunmuştur (Hawkes 1994: 204), (Lev.6).

Savaşlarda Assur ordusuna karşı direnen şehirler, savaşı kaybettikleri takdirde Assurluların büyük ceza ve yağmalarına maruz kalmaktaydılar. Sözelimi ele geçen kentlerin halkını sürgüne göndermekteydiler. II Sargon, Samaria'yı ele geçirdiğinde ki kuşatma 2 yıl sürmüştür; 27. 290 kişi ele geçirilmiş ve sınır dışı edilmiştir (Mieroop, 2004: 290).

Sonuç olarak, kuşatma makineleri ve savaş arabaları yukarıda da bahsedildiği gibi M.Ö. I. binyılın ilk yarısından itibaren özellikle Assur devletinin kullandığı ve geliştirdiği bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır (Luckenbill, 1926/27: 789).

Kuşatma makineleri en erken II. Assurnasirpal döneminde görülmüş ancak araçlardaki gelişmeler en üst seviyesine III. Tiglatpileser, II. Sargon ve Sanherib zamanında ulaşmıştır.

Gittikçe hem teknolojik hem de tasarım yönünden mükemmelleşen bu tür araçlar, M.Ö. 5 yüzyılda ancak batı dünyasında görülmeye başlayan bu silahları, Antik Çağ Grek yazarları sayesinde bilmekteyiz. Diodoros ve Plutarkhos bu konuda Perikles'in Samos kuşatmasında kullandığı kuşatma makinelerinden bahsetmiştir (Diodoros, XII: 28; Plutarkhos, Perikles: 27)

Hellenizm döneminden itibaren batı dünyasında da yaygınlaşmış ve orduların vazgeçilmez donanımları arasında yer almıştır. Assurluların geliştirdiği bu silah daha sonraları mancınık ve ballista olarak geliştirilecek ve günümüze kadar kara kuvvetlerinin en önemli unsurlarından biri olarak önemini koruyacaktır (Lev.7 – 8).

KAYNAKLAR

Antik Kaynaklar

DIODORUS SICULUS. (1957), *Bibliothekes Historikes*, Trsl. C.H. Oldfather, London, (Loeb).

KİTAB -I MUKADDES. (1997). (Çev.) *Kitab – Mukaddes Şirketi*, İstanbul.

PLUTHARKHOS. (2005), *Bioi Paralleloii (Yaşamlar 2)*, (Çev.) M. Mete, İstanbul.

Modern Kaynaklar

AKARCA, A. (1998), *Şehir ve Savunması*, T.T.K.Y, Ankara.

FRANKFORD, H. (1970), *The Art and Architecture of the Ancient Orient*, Yale Univ. Press. New Heaven.

GRAYSON, A.K. (1987), "Assyrian Expansion into Anatolia in the Sargonid Age (744-650 B.C.)", *XXXIV. Assyriology Cong. T.T.K.*, 131-136

HAWKS, J. (1994), *Atlas of Ancient Archaeology*, New York.

HEALY, M. (1992), *Ancient Assyrians*, Oxford.

LAMBERT, G.W. (1974), "The Reigns of Assurnasirpal II and Salmaneser III: An Interpretation", *Iraq* 36, 103 – 120.

LUCKENBILL, D.D., (1926-27) *Ancient Records of Assyria And Babylonia I-II*, Chicago.

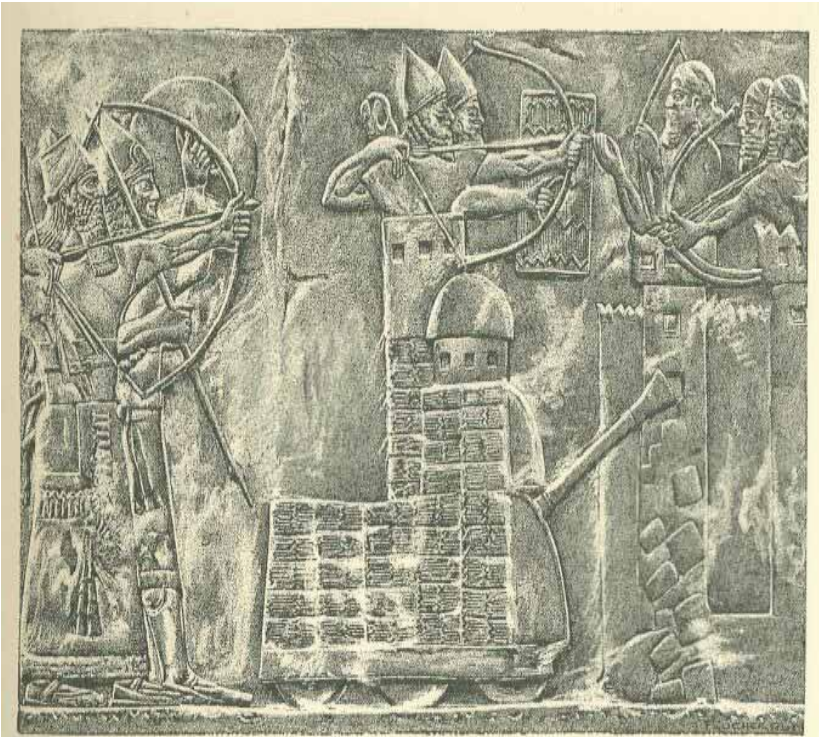
- MIEROOP, V.M., (2004), *Antik Yakınođu'nun Tarihi (M.Ö. 3000 – 323)*, (Çev.) S.Gül), Ankara.
- ROUX, G. (1992), *Ancient Iraq*, New York.
- SMITH, S. (1925), "The Foundation of the Assyrian Empire", *CAH III*, 24 vd

Elektronik (e – internet) Kaynakları:

- <http://www.ancientreplicas.com>
- <http://www.biblepicturegallery.com>
- http://www.bible-history.com/assyria_archaeolog
- <http://www.dabar.org>
- <http://www.gutenberg.org>
- <http://intranet.dalton.org>
- <http://instruct1.cit.cornell.edu>
- <http://www.knls.org>
- <http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/FWWwhippet>
- <http://www.utexas.edu>

LEVHALAR

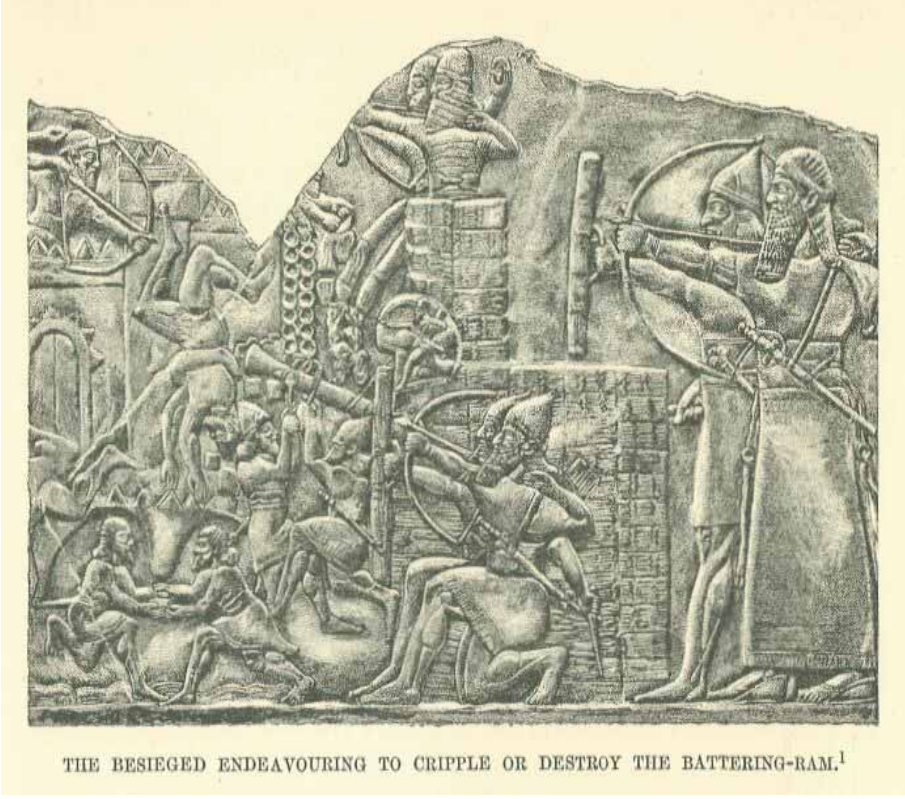
LEVHA I: Assur Kralı II. Assurnasirpal erken dönem şahmerdanı.

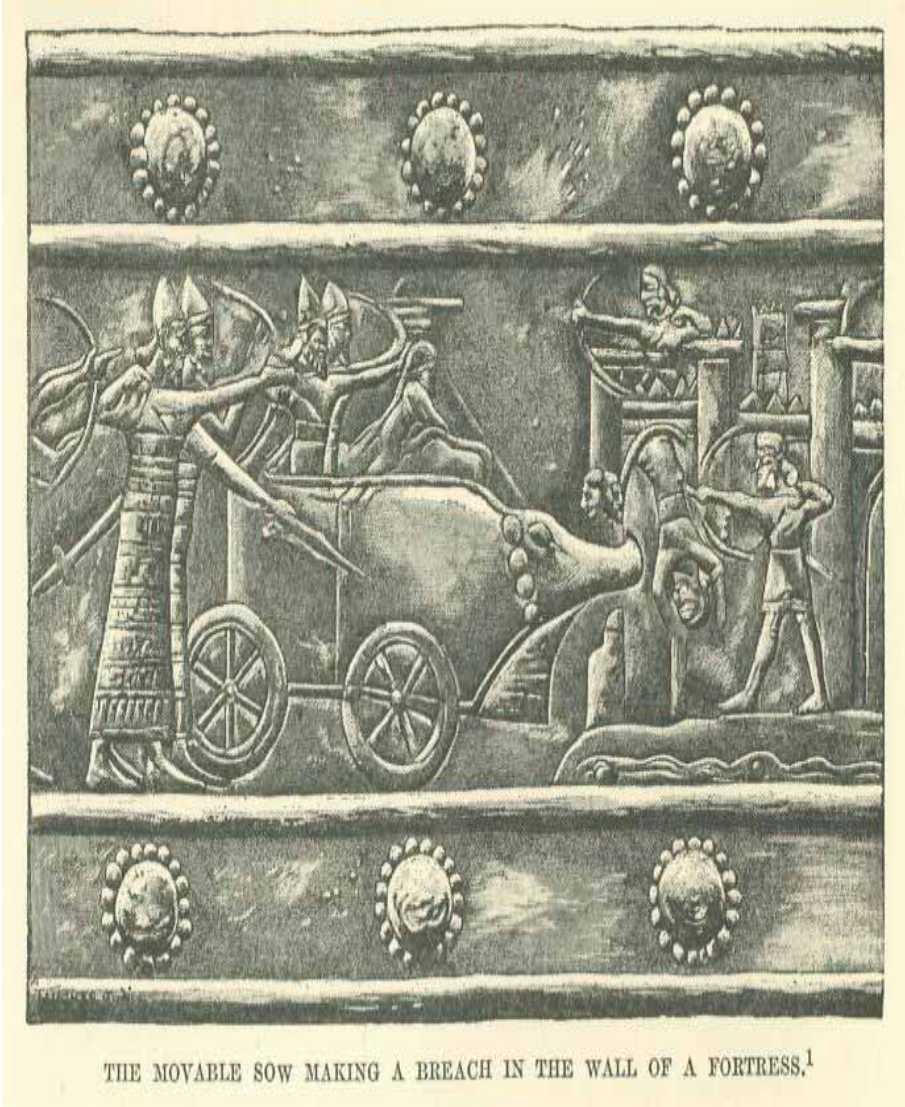
THE TURRETED BATTERING-RAM ATTACKING THE WALLS OF A TOWN.¹

LEVHA II: Assur Kralı II. Assurnasirpal erken dönem şahmerdanı.

LEVHA III: M.Ö. 9 yüzyıl Balawat kapısı kaplamaları üzerindeki şahmerdan betimlemesi. Assur Kralı III. Salmanassar Hamat'a saldırırken.

THE MOVABLE SOW MAKING A BREACH IN THE WALL OF A FORTRESS.¹

LEVHA IV: Assur Kralı III. Tiglatpileser'in Med saldırısı

LEVHA V: Assur Kralı Sanherib'in Lachish (Suriye) saldırısı.

LEVHA VI: Lachish şehrinin günümüzdeki kuşbakışı görünümü.

LEVHA VII: Modern orduların kullandığı zırhlı araçlar ve antik dönemdeki Ataları ile benzerlikleri.

LEVHA VIII: Dünya Savaşı İngiliz personel taşıyıcı Mark A “Whipped” hafif zırhlı araç.

